

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet“ hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Boldogok, a kik hisznek.

Székelyudvarhely, decz. 24.

Hangulattal és sejtésekkel teljes karácsony, ismét elérkeztél. A haldokló esztendő köszönt. Az emberiség jelentékeny része az isteni legendát üdvözli benned. A legendát, a melyet a világfelfogást alapszmeiben átalakító kereszténység szövött körülded.

Lelki szemeink előtt kigyul a fényesség az elhagyatott akol sötétjében. Az isteni kisedet látjuk benne. Az elhagyatott, szegény családdal együtt érezzük az állatok öntudatlanul kölcsönzött melegét. A szegénység magányával szemben az emberek két ezredévvél ezelőtt sem voltak különbek.

Várták a megváltást. Eljövételét folyton hirdették. De a jelent óvatosan maguknak foglalták le. Profétáikat meghallgatták és meg is becsülték, ha nem róluk, de a jövődőről beszéltek. Azonban a jelennek összes hatalmát, minden előnyét, jogát és erősségét maguknak tartották meg. Izrael népének eleje megtört királyával és irástudóival nem a Názáreti Jézus korszakának különleges alakja. Más-más nevezet alatt, más-más körülmények között, de ugyanoly lelki sajátságokkal, számtalan másolatokban élt és él azóta is. Ha jól körütekintünk, talán ma is megtalálhatjuk.

Pedig mily forradalom támadt a lelkekben a magasztos tanok révén! A szeretet vallása beveszi magát a lelkekbe és erkölcsi hatalma néhány évszázad alatt milliányi népet hódít

meg. A sziveket megtölti a szeretet illuzióival. A köztudatba beleoltja az önmegtagadás, a lemondás és az embertárs iránti szeretet fogalmát. A gyenge megtalálja erejét a hatalmasabb önmegtagadásában, a jogokban szűkölködő a fölötté urrá vált elnéző lemondásában, az emberi társadalmon kívül álló a társadalmi jogokba beleszületett ember átfoglaló szeretetében. Vagy legalább azt hiszi, hogy megtalálhatja.

Ha a krisztusi tan egyebet sem ért volna el, mint hogy emberi illuziókat támasztott a szabadság, egyenlőség és emberszeretet iránt: fényesen betöltötte hivatását. Mert hasztalan is hitetnők el magunkkal, hogy az ábrándozás dőreség. Untalan rajtavesztünk. Az eszmény iránti vágyakozást ki nem irthatjuk szivünkéből. Az élet küzködéseinek minden sivársága, a körülünk folyó mindennapi hajsza minden tülekedése közben — hacsak pillanatra is — vágyunk az eszményre, a melyet a magunk nagyobb vagy kisebb fényű lelki világa szerint elképzelünk.

Mégis. Hányszor mondjuk csaknem a kétségbeesésig hajtva, hogy eszmény és való sohasem találkozhatnak. Pedig csak annyi igaz ebből, hogy alul kerültünk. Mikor azt hisszük magunkról, hogy az igazságot keressük, tulajdonképp csak illuziókat kergetünk. Ezeket pedig azért nem lehetjük meg, mert az élet küzdelmeiből időlegesen rendszerint az az igazság kerül ki győztesen, a melyhez legtöbb ügyesen csoportosított érdek fűződik.

A Gondviselés különös kegyelme az emberiség iránt, hogy még a legkezdetlegesebb vallá-

sokba vetett emberi hit is képes volt kitölteni a tudás hézagait és vigasztalást nyújtani az emberi szív számára. A kultúra haladása a vallások hivatásának körét csakis szűkebbre határolta. Azonban nem pótolhatja. Pedig mennyi-szer tapasztaljuk, hogy az emberi elme és élelmesség mint igyekszik a maga önző céljaira még a vallásban levő erkölcsi erőket is hasznosítani. Mégis lelki megnyugvással láthatjuk, hogy a krisztusi igazságok összességét a legcsudálatosabb emberi leleményességgel kiesztelt szervezetek sem bírják kizárólag önző érdekeik szolgálataiba fogni.

Ebben különböznek az örök igazságok azoktól, a miket az emberek maguk gondolnak ki a maguk számára

Ezek az igazságok, akár társadalmiak, akár politikailag, csakis addig élnek, a mig az emberek többségének vagy az erőszakoskodó kisebbségnek muló érdekeit szolgálják. Rögtön megszűnnek szükségesek és elodázhatatlanok lenni, mihielyt a legkevésbé is alkalmatlanok. A kik tegnap még nyilvános esküt tettek reájuk, lemosolyogják ma azokat, a kik a hitvallást komolyan vették. Szinte nap-nap után szemeink előtt igazolódik be az emberiséget általánosságában is szörnyen jellemző az a tétel, a melyen minden hatalmi erőszak alapul, hogy az emberek rendszerint csakis addig hűségesek, jók és becsületesek, a meddig a becsületesség egyuttal jó üzlet is.

Az emberiséget a tömegek munkája, szorgalma, hangulata viszi előre vagy akasztja meg,

Egy kép előtt.

— Irta *Demeter Dénes.* —

*A művész nagy lelke egy kis darab vásznon,
S én e műremektől úgy félek, úgy fázom.
... Ifju édes anya kicsiny csecsemőjét
Nem kimélve semmit a maga életét —
Rongyos ruhájának hitvány foszlányival
Takargatja hévvel fázós karjaival.
Keblére öleli kimélet nélkül is,
Hisz a hó úgy omlik, téli szél süvölt is.
Az alkony teríti földre sötét szárnyát;
Ki fogja hó fődte erdő között parlóját
Anyá s gyermekének?!*

*Nekem nincs gyermekem, de titeket látlak
Szegény száműzötti c népes világnak,
Titeket: ö-vegyek s ti árva gyermekek,
Kiket sirva talál a tél, a kikelet.
Titeket látlak én e képbén mind együtt.
Kiket nyomoruság a baj már mind elnyűtt
S menekülnétek is mentő koporsóba
Csendes pihenésre — oh, ha az is volna!
Futnátok, mennétek e világszéllyel,
De ide köt a föld... nézzetek reménnyel
Ködös jövődöbe!!*

Székely nyelvészet.

— Irta *Fülei Sz. Lajos.* —

A mai világban valami újat szoktak várni az emberek. Tölem ne várjon ilyent senki. Lelkem előtt a mult idők emlékei járnak kelnek. Nem is kell a Volga vidékére mennem bizonyos nyelvészeti hagyományokért, vagy a csuvas ősvallás emlékeinek kutatásáért. A nyelvészeti kincseket magammal hordozom. Anyai örökségről van szó, amennyiben édesanyám volt az én első nyelvemesterem. Tőle hallottam, ta-

nultam egyetmást. Fel is jegyzem, részint emlékezet okáért, részint buzdításul azok számára, kik a néppel érintkezve a hasonló példabeszédek, sajátos mondasok, átvittértelmű kifejezések gyűjtésére alkalmuk nyílik.

Ne késedelmezzünk a feljegyzésekkel, mert ma-holnap úgy kifordulunk a karakterisztikus formánkból, hogy még magunk se ismerünk magunkra.

Ezuttal a közmondásokat veszem rendre:

1. Menj a pusztinába!

Ezt a fenyegető kifejezést az egész Székelyföldön használják. A nyughatatlan, sorsával ki nem békülő embernek, az ételben válogatós vagy bőrükben nem férő, csintalan gyermekeknek szokták mondani. Minden nap emlegetik, anélkül, hogy eredetéről valamit tudnának.

Mielőtt a megfejtésre rátérnék, előre bocsátom, hogy a székely kivándorlás Moldvába már Ulászló királyunk alatt kezdődött, aki nem tudott a székelységnek kellő védelmet nyújtani a Báthory István vajda és székely ispán zsarnoksága ellen. 1764-ben is az alkotmányos jogaiban sértett székelységet vérengző császári zsoldosok (Bukov) pusztították és kényszerítették Moldvába. Majd 1811-iki pénzleszálítás, az 1816. és 17-iki éhség s a később beállott elszegényedés üzték tovább a szaporaságánál fogva különben is kirajzásra kényszerített népünket.

Ily formán a szomszédos Moldva honban székelytelepek keletkeztek, melyek egyházkerületileg: *I. jászvásári, II. szerethi, III. besztercei, IV. tatrosi* kerületekre oszlanak. Ebben az utolsó kerületben van *Pusztina* (Pusztinán) falu, melynek eredete a székely felfegyverzéssel egykoru. Pusztinában a székelyek vallásuk, nyelvük, nemzetiségük miatt igen

sok zaklatásnak, zsarnokoskodásnak voltak kitéve. Panaszos leveleket irtak honn maradt kedveseiknek, mely leveleket talán a régi haza és az édes szülőföld emléke is — Isten tudja — mennyi honvágygyal, keserves sovárgással töltött meg... Innen veszi tehát eredetét, amikor a nyugtalankodó székelynek fenyegetőleg mondják: Eredj a Pusztinába!

Kriza János, a „*Vadrózsák*“ szerkesztője is használja *Éljen a bor... című és kezdetű dalocskájában:*

Rajta földi! hosszú kancsóknak
Nehogy rád ijesszen.
Nem puska, hogy érte székely
Pusztinába vesszen.

(*Székelyek a költők dalaiban.* Kiadta a besztercei székelytársaság. Franklin Társulat.)

2. Előbb pajta s aztán tehén!

A székely furó-faragó nép. A jobbmódu ember mindenik gyermekének házat épít. Legalább így volt a multban. Különben is az élet logikája szerint gondolkodik, mikor a fennebbi közmondást hajtogatja. Eszembe jut egy érdekes eset. Egy előkelő hivatali főnök a székely praktikánsnak figyelmét felhívta a helység szép leányaira, kik közül választhat menyasszonyt.

— Jó, jó Méltóságos uram! de előbb pajta s azután tehén!

Mint fültanu én is jóízűen nevettem, a kissé nyers, de találó feleleten.

3. Maholnap a pipék esznek a hasáról.

Ezt a közmondást a székelyek oly emberre al-

a szerint, a mint azokat az élelmesség felhasználja; de a végleges elzüléstől azok a kivételek mentik meg, a kik nem a tömegek értékére és muló érzelmeire spekulálnak.

A népek szerencsége, hogy vannak ily kivételek is. Ha egyáltalán kihalnának, elnémulnának, avagy újból nem támadnának az emberiség köréből olyanok, a kik az igazságot magáért az igazságért keresik; ha hitelt vesztené az, hogy a ki az igazságot megtalálja, magát az Istent találja meg: a felülkerekedő erőszak lenne urrá és egyetlen jogforrássá a földtekén.

A mint a népek a béke czégre alatt inditanak egymás ellen pusztító háborukat, a társadalmi tagozatok a jog nevében szemérmetlenül üznék a jogfosztást. Isten nevében az ördögnek tennének tetszetős szolgálatokat, hogy felekezeti érdekekből a vallási békét feldulják és a vallási béke templomi zászlója alatt sorakoznának, hogy lenyügözzék a lelkiismeret és a hit szabadságát.

Valamelyes kényelmetlen érzés feszeng bennünk, mikor a romboló jelenségeket látjuk, de értelmi világunk pislogó mécsesénél a hatalmasokban mégis óriások körvonalait sejtjük.

Azok a kivételek, a kiknek van bátorságuk, hogy óriásokhoz szegődött helyeslő tombolással szemben a piaci csepürágást meglássák: csak akkor jutnak eszünkbe, mikor a kiábrándulás már általános.

Mindaddig beérjük azzal a sovány vigasztalással, hogy tapasztalás szerint az emberek által megrontott viszonyok és helyzetek javulásának csirája éppen az állapotok tarthatatlan voltából fakad.

Addigra azonban minden eszményünk foszlányokká rongyolódik.

A vallási igazságokba vetett hitnek nincsenek foszlányai.

Lelkünk mélyén, hosszú élet csalódásai után is, ott él az az illúzió, hogy mikor földi szeminkre örök sötétség borul: az örök világos-

kalmaznak, aki beteges, aki nemsokára a föld alá kerül és sirdombjáról a fűvet a libák tépegetni fogják.

*

4. Összement, mint a Thury frakkja.

Az ősi székely Thury család egyik elszegényedett tagja hazavetődött a falujába s a székelyszóttas használatára szorult. A finomabb szövetről le tudott mondani, de nem az akkor nagyon divatos frakk viseléséről. Tehát szóttasból frakkot készítettett magának, mely azonban, mikor a mosásból kikerült, förtelmesen összezsugorodott. Ez okból emlegeti még ma is a székely nép: Összement, mint a Thury frakkja. (Folytatása következik)

Az asszonyok erkölcsi ereje.

Idők ideje óta fönáll a tétel, hogy a férfi az *erős nem* és a nő a *gyöngye nem*. Az erőnek és bátorságnak minden külső megnyilatkozása, az erkölcsi épp úgy, mint a testié, a férfi nem kiváltsága. Erősebb a szervezete, az izomrendszere, ő forgatja a kardot és bátran indul a csataterre, megmássza a hegyóriásokat, hatalmas karral átszeli a tenger hullámain és szembe néz bátran a halállal. Az asszony a gyöngye nő, a kit majd szelid napsugárral, majd hófehér liliummal hasonlítottak össze évszázadok óta, az asszony ki puha, omló ruhában, párnák között pihen és hangosan sivit, ha véletlenül egér oson keresztül a szobán, hol tehetett volna szert erkölcsi erőre vagy bátorságra? Ellentálló képességre vagy hidegvérre?

És innen van, az évszázados megszokásból ered csupán, hogy egyáltalán még ma sem ismerik el az asszony erkölcsi erejét, holott épp ez az erő egyéniségének legjellemzőbb alapvonása. Hiányzik testi ereje, a mely multhatatlanul alapja erkölcsi erejének is. ez az általános nézet.

Nincs a modern sportnak olyan neve, a melyben a nő nem kelne ma bátran versenyre a férfival. Megüli a lovat, uszik, korcsolyázik, bicziklire ül, megmássza a hegyeket, a legmeredekebb utakra is

ságot látjuk meg. Ragaszkodunk ez illúzióhoz és az ahhoz fűzött erkölcsi rendhez.

Bizony boldogok, a kik hisznek.

Örvények szélén.

Székelyudvarhely, decz. 23.

Kipróbált politikai recept az, hogy a király a törvényhozást egy befejezett tény, egy fait accomplit elé állítja, amelyen már nem lehet változtatni.

Csak emlékezzünk reá vissza Ilyen módon köftette meg minisztereivel a nemzetközi kereskedelmi szerződéseket az országgyűlés megkérdezése nélkül a darabont kormány idejében s aztán utólagosan Pilátusként mosta kezeit, hogy neki parlamentáris kormány nélkül is meg kellett kötnie a szerződéseket. Sziveskedjék tehát most már az országgyűlés és a parlamentáris kormány törvénybe iktatni azokat.

És csakugyan az országgyűlésnek nem volt más mit tennie: utólagosan szankcionálta a darabont kormány törvénytelenégeit

Figyelmeztetjük politikusainkat, hogy ezt a régi receptet akarják alkalmazni a bank-kérdésben is. Addig fogják huzni-vonni a tárgyalásokat a koalícióval s az összes politikussal és pártokkal, amíg elkövetkezünk az osztrák-magyar közös bankkal kötendő szerződés végső terminusához. S amidőn ott leszünk, akkor egyszerűen kineveznek egy parlamenten kívüli kormányt, az meghosszabbítja az osztrák-magyar bankkal a király fölhatalmazására tiz esztendőre a bank szabadalmát s mikor ez már rendben van, akkor majd ki fog nevezni a király egy parlamentáris kormányt és ismét Piátusként mosogatja kezeit: meg kellett kötni a bankszerződést, most már sziveskedjék a parlamentáris kormány és az országgyűlés utólagosan törvénybe iktatni azt.

És akkor ismét egy lehetetlen kényszerhelyzetbe kerül a magyar parlament. Törvénybe kell iktatni a törvénytelenül csinált bankszerződést. Mert ha ezt nem tenné, akkor egyszerűen érvénytelené tenné az összes bankjegyeket és tönkretenné az ország hitelét.

Elhiszszük, hogy a királyban ma nem él ez

vállalkozik és megteszi mindazt a fárasztó munkát, a melyhez a fizikai erőn kívül okvetlenül szükséges a lelki fegyelmesség is, a bátorság, a kitartás és az energia.

Sőt épp most a mi kutató és folytonosan ujtásokon és fölfedezéseken dolgozó századunk egész csomó olyan asszonyt állít a sikra, kiknek működése örök dicsőségére válik egész nemüknek és már néhány kiválasztott kedvéért sem volna szabad meg-tünnünk, hogy gyávasággal vádolják az asszonyt, a ki bátran és hősiessen kitart a legnagyobb veszedelemben is.

De nem csak a nagy veszedelem szüli az asszonyi hősokeket, nemcsak együtt nagy tömegben bámulatos a bátorságuk. Jelleműkhöz tartozik, hogy fölláznak a zsarnokság ellen és egymaguk is tette, vitézi elhatározásra képesek. Corday Sarolta, az ártatlan és tisztalelkű fiatal leány, egyedül indul Párisba és bátor kézzel döfi a zsarnok vérébe, Marat szívébe a tört. És mikor vallatják, hogy kik voltak az összeesküvés részesei, fájdalmas mosolyal csak annyit mond bírának: Szegény hazám, hogy olyan hibetelenné látszik, hogy valaki ennyire is tud téged szeretni!

Az újabb kor historiájában vezérszerop jut az orosz nőknek. Mennyien vannak, a kik jó módot, állást, kényelmet, rangot ott hagynak, és heviti őket a nagy eszme, hogy a szabadságért ők is tehessenek valamit! A forradalmi eszméket ők terjesztik és lángolóbb apostolai a szabad eszméknek, mint a férfiak.

Perowskaya Zsófia nevét egész Oroszország ismeri, ki nyugodtan és szilárdan lépet a vérpadra, de az összeesküvők nevét el nem árulta, holott valamósával a saját és születendő gyermeke életét mentette volna meg. Sassulits Vera és Figner Vera élete folyása bámulattal tölt el minden embert. Az előbbi Trepov generális gyilkosa, az utóbbi ruhája alatt hordta a bombát, a melyet a czár kocsijába akart vetni. Mikor a merénylet nem sikerült és husz esztendőre Schlüsselburgba zárták, kimenekülve sulyos rabságából, ugyanolyan lelkesedéssel szállt tovább is sikra a forradalmi eszmékért.

a csunya hátsó gondolat, midőn politikusainkkal tárgyal. De amit a bécsiek Kossuth Ferenczre mondtak, hogy ő csak vezetett vezér, ez sokkal nagyobb mértékben áll öreg uralkodónkra; mert ő igazán vezetett király. S a trónörökös és az osztrák politikusok abban az irányban vezetik, hogy a közös bank szabadalmát minden körülmények között a szokásos tiz esztendőre hosszabbítottassa meg, mert az önálló bank agyonütésével és a közös bank szabadalmának tiz évre való meghosszabbításával Bécsben magát az önálló vámterületet akarják agyonütni.

Az önálló bank ellen osztrák részről indított harcz csak előcsatározása a vámterület kérdésében 1917. előtt vivandó nagy háboruságnak. Már most jól vigyázzanak politikusaink, hogy a bankkérdésnek ügyetlen megoldásával tönkre ne tegyék az önálló vámterületnek 1917-ben való föllállithatását.

Ha ugyanis a mai koalíció vagy a mostani vezető politikusok kieresztik kezükből a válság megoldásának fonálát s így a bankkérdésnek is megoldását s az egymás közötti czivódásokkal valósággal elősegítik a király számára azt, hogy egy parlamenten kívüli kormányt nevezzen ki, ezen az uton a bankkérdés elintézését kezére játszzák egy darabont kormánynak és ez természetesen a király és Ausztria óhajta szerint tiz évre fogja törvénytelenül megkötni a bankkal a szerződést.

És akkor mi következik be? Az, hogy az osztrák-magyar bankkal 1920-ig kötik meg a szerződést és amidőn 1917-ben arra kerül a sor, hogy az önálló vámterületre térjünk át, ennek egy újabb akadályja lesz: az nevezetesen, hogy a közös bank szabadalma három évvel túl jár le a közös vámterület szerződésének határidején. Vagyis, ha 1917-ben föl akarjuk állítani az önálló vámterületet, a nyakunkon lesz még három esztendeig egy közös bank. S amint hogy a pusztá jegybank önálló vámterület nélkül alig ér valamit, úgy az önálló vámterület szinte képtelenség közös bank mellett.

Ha politikusaink már korábban foglalkoztak volna egyáltalán komolyabban a gazdasági önállóság kérdésével, akkor gondoskodniok kellett volna, hogy a vámszerződés a bankszerződéssel

A nihilisták följegyzései is fényes bizonyosságát adják az asszonyok erkölcsi bátorságának. A szibériai számüzöttek tulnyomó része, ha férfi, megtörik és csüggedten hagyja el börtönét. A kik ott lelkesitenek és soha sem csüggednek, bátrak és bizakodók, azok mindig a nők. Az ő erkölcsi erejük bámulatos, csodálatraméltó.

Az egyszerű polgári élet a maga félszegségével is számtalan példát mutat arra, hogy a mai modern, elkényeztetett, rosszul és ferdén nevelt asszonyban is rendkívül sok az erkölcsi tartalom. Mig fiatal, egyéb célja nincsen már a nevelése folytán, mint hogy szép legyen és tessenék. Öltözködik, társaságba jár, henyél. De hányszor látjuk, hogy az elkényeztetett és látszólag léha, üres asszonyi lélek milyen hősiesség lemondásra, elszántságra képes, ha megváltozott életmódja így kívánja. Betegség esetén igazi önfeláldozó betegápoló, a ki teljesen megfelekedezik magáról és csak betegének él. És az lemondani tudás nemcsak az egyes asszony jelleméhez tartozik, de ez az általános, a ki nem ilyen, az a kivételes eset.

A legegyszerűbb és legtanulatlanabb lélek mögött is ott rejtőzik valami a hősnőből. És csak alkalomra vár, hogy megnyilatkozhassék. Soha sem esik kétségbe, mikor a férfi már csügged és nem tud remélni sem! És bámulatraméltó, hogy sok esetben éppen a válságos napokban milyen erős, energikus, gyorsan ítélő és gyorsan cselekvő tud lenni az asszony, kit erre képesnek soha sem hittünk volna. Hány esetben látjuk, hogy tönkrement férfiak, a kik nem is éltek tulságosan boldog családi életet és jóformán még elmondani sem merik hitvesüknek a teljes anyagi csődöt, a legderekebb és legkitartóbb barátot találják meg félreismert hitvesükben. Sokkal alkalmazkodóbb a nő, mint a férfi. Lelkének és erkölcsi erejének igaz voltát mi sem bizonyítja jobban, mint az a buzgalom, a mellyel nagyon gyakran a férfi után ő veszi kezébe a kenyérkeresés nehéz gondját és bámulatos szívósággal és kitartással ujra mozgásba hozza a megakadt gépezetet.

Ismertem egy nőt, a kit élete tavaszán, alig huszanöt éves korában, sujtott a csapás, hogy férje

most is egyidejűleg járjon le. Mert a két szerződés összefügg. És ha komolyan akarjuk a gazdasági önállóságot, akkor vagy egyidejűleg kell fölállítani az önálló bankot és az önálló vámsorompót, vagy az önálló bank korábban állításuk föl a vámsorompók előtt. De az semmi körülmények között sem lehetséges, hogy a vámsorompók fölállítását után még a közös bank uralja még három évig mindkét országban a pénzvilágot.

És Ausztriában erre a lehetetlenségre törekednek. Az önálló bank ellen azért viszik kétség most a harcot, hogy ennek a segítségével eleve lehetetlenné tegyék 1917-en túl az önálló vámterületet.

Igy tehát egy circulus vitiosusban keríngene örökké az a nemzeti törekvésünk, hogy gazdaságilag önállósítsuk magunkat Ausztriával szemben.

Most meg akarják hosszabbítani a vámszerződés határidejét három esztendővel a közös bank szabadalmát s amidőn 1917-ben a vámszerződésre kerül a sor, akkor a közös vámterületet megint természetesen egy további tíz esztendőre, 1927-ig akarják meghosszabbítani, mert tudják, hogy gazdasági önállóságunkhoz egyszerre van szükségünk vámsorompóra és bankra.

Ha volna még a mi politikai helyzetünkben valami sulya a tárgyilagosságnak és igazságoknak, akkor fölhozhatnánk a bankszabadság törvénytelen meghosszabbítását ellenére a király számára azt az érvet, hogy önmaga rontaná monarchiája pénzügyi hitelét, ha egy abszolút kormányal országgyűlés fölhatalmazása nélkül meghosszabbíttatná a közös bank szabadalmát. Mert akkor ez a közös banknak nélkülözvén a törvényes alapot, tulajdonképpen hitelvesztett papíros volna a külföld előtt. Bécsben azonban arra számítanak, hogy a külföld nem ismeri a mi törvényes állapotainkat s ezért mindenféle hazárdpolitikára szívesen vállalkoznak.

A vezető magyar politikusoknak tehát minden áron arra kell törekedniük, hogy a bankkérdés megoldását ne eresszék ki kezeik közül és ne adjanak ürügyet sem a királynak arra, hogy egy parlamenten kívüli kormányt nevezhessen ki. Erre a célra pedig mindenekelőtt

munkaképtelen és beteg lett. Annyira tehetetlen önmagával, hogy csak nejtét tűrte meg maga mellett. És a nagyvilág minden öröméhez szokott fiatal nő sorsa egy perczre el nem hagyta. Megszűnt számára a külső világ és panasza ajakát el nem hagyta és derülten és zugolódás nélkül tette férje életét tőrhetővé. És boldog volt mégis.

— Én voltam a férjem karja, én láttam helyette, én hallottam a hangot ő helyette és lássa, szólt, hozzám, nekem ez a tíz esztendő nem is volt olyan hosszú, mert szerettem őt nagyon!

De még ott is, a hol ez a nagy szerelem nincsen meg, a nő átváltozása és erkölcsi ereje bámulatos.

Ismertem egy másikat, ki szeszélyes volt és könnyelmű, kényelmes és apró zsörtölődéseivel tőrhető lenne tette a férje életét. De fordult a kocka. A jó módhoz szokott asszony férjét szerencsétlen vállalkozások tőrketették és a nő az első esztendő leforgása alatt tanult, dolgozott és iskolát nyitott, elartotta magát és négy gyermekét. A férfi soha sem tudott többé önálló kenyérkeresetre vergődni. Nem volt meg hozzá erkölcsi ereje. És a nő, ez a nő dolgozott helyette.

De az asszonyi lélek zárkózott és nem tör ki felé. Ha megmaradhat abban a csöndes mederben, a melyre nevelése és az évezredek óta átöröklött fölfogás kárhóztatja, alig vesszük észre erkölcsi erejének megnyilakozását. De hirtelen varázstűtőre átalakul és elfeledi szépségét, fiatalágát, mindent, a mi eddig kedves és éltető volt ránézve, ha a szükség megkívánja.

A férfi általánosságban — a közönséges férfiakról szólok, nem kiváló egyéniségekről — soha sem képes annyira egy tárgyra irányítani minden törekvését minden gondosságát, minden munkáját, mint a nő, még akkor is, ha nem kiváló nőről szólnak. Tudok esetet, hogy egy fiatal gyermek súlyos betegség után vak maradt. A gyermek már tíz esztendő volt és a csapás annál keservesebben sújtotta, mert rendkívüli szellemi adományokkal áldotta meg a természet. Szülei, hogy enyhítsenek nyomorúságán, gyermekül fogadtak egy vele teljesen egykoru parasztnőt, a ki állandóan mellette volt. Élvezte a

egymás között kell megállapodniok s be kellene szüntetniök a pártvillongásokat. Ismerve azon-

ban a magyar temperamentumot, erre kevés kilátásunk van.

Az udvarhelyi vasut megváltása és kiépítése.

Székelyudvarhely, decz. 24.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága folyó hó 28-ikára kitűzött közgyűlésének tárgysorozatán a hivatalos előterjesztések közt egy fölötté fontos, vármegyénk határán is túl terjedő javaslat húzódik meg szerényen. Nem kevesebbről van szó, mint a héjjasfalva—székelyudvarhelyi h. é. vasut megváltása és Székelyudvarhelynek Csikgyimessele vasutvonallal való összeköttetéséről.

A Székelyudvarhelytől tovább építendő és a körvasutba kapcsolandó h. é. vonatnak megépítését a székelyvasutakról szóló 1895. évi VII. t.-cz. irányozta elő. E vasut kiépítésének aktualitását éppen a székelykörvasut kiépítése adta meg, amikor annak megnyitási ünnepén a kereskedelmi kormány képviselőjében megjelent szakférfiak, *Sebesi János* alispán fejtegetései alapján, belátták azt, hogy Udvarhelyvármegye a körvasut helyezése után közlekedési tekintetben az összes székelyvármegyék mellett fölötté hátrányos helyzetbe jutván, indokolt a kívánság, hogy a gazdasági haladás feltételeinek bár megközelítő arányban mielőbb szintén részesévé váljon. Ugyancsak a körvasut megnyitására vezethető vissza az alispán azon indítványa is, hogy a *héjjasfalva—székelyudvarhelyi vasutat a kormány megváltssa.*

Az állami beruházásokról szóló 1904. évi XIV. t.-czikk, a beruházásokra előírányozott 320 millió koronából 270 ezer 500 korona értékű székelyvasuti törzsrészvény megváltását kontemplálta, vagyis 649 ezer 500 korona maradt még mindig holttdkének. E kérdéssel annak idején e helyen részletesen foglalkoztunk s így teljes értékben méltányolni tudjuk azt az akciót, melyet bevezetni most az alispán kezdeményezésére újra a törvényhatósági bizottság feladatát képezi. Értékelni tudjuk az indítvány jelentőségét, mivel ha az megvalósulhat, e vármegyének olyan lekötött összege szabadul fel, melylyel összes utügyeit kényelmesen rendezni tudja.

Nagyobb jelentőséget ad ennek az indítvány kiegészítő része, mely a vasutvonal megváltásával annak *Csikgyimessele* való kiépítését javasolja.

vagyon minden boldogságát, tanult, utazott, kiváló mesterek vezették nevelését épp úgy, mint a szerencsétlen vakét. Felnöve, jogi pályára mentek mind a ketten. A paraszti fiúval együtt nyit meg az előkelő származású fiatal ember irodája. És alig voltak két esztendőt együtt, a paraszti fiú kijelentette, hogy bár nagyon sajnálja, de nem marad meg a vak mellett, nem képes a függésre és lemondásra. És ez az ember nem volt rossz és hálátlan, csak férfi volt . . .

Más esetben egy nagyon jó apa egyedül marad kis leányával, a kinek anyja gyermekágyba halt meg. Gondosan neveli ugyan és szereti is, de soha életében egy pillanatra sem gondolt arra, hogy csak a gyermeke boldogságának szentelje egész életét. A mit a férfi erkölcsi erejével alkot, az néha nagyszerű és bámulatra, csodálatra és tiszteletre méltó. De ő mindig a köznek él és a köznek dolgozik, ugyanakkor, mikor a nő erkölcsi ereje egy lényre, egy dolgra koncentráldik. És azt hiszem, sokkal jobban tennék a férfiak is, ha az asszonyi lélek e csodás megnyilatkozását többre becsülnék és jobban értékelnék. Az elismerés csak sarkalná őket és még szebb és nagyobb példáit látnók nap nap-nap után az asszony erkölcsi erejének. Igen egyszerű dolog azt állítani a nőről, hogy kaczer, hogy hiu, hogy üresfejű és fölületes, hogy ítélőképesége nincsen, mert egész életét úgy rendezték be, sajnós, hogy a kiváló lelki tulajdonságait csak ritkán értékesítheti. Ahhoz, hogy szabókhöz járjon és piperézze magát, társaságban üres fecsegéssel töltse idejét, ahhoz valóban nem sok erkölcsi erőre van szükség. De a nő természetrajzához tartozik, hogy olyan, mint a do'gozó méh. Nem látjuk meg a királynőt, a mig báb, de mihelyt a királynő elpusztul, rögtön képes akármelyik királynővé átalakulni. Csak az a sajnós, hogy ez átalakulást mindig valamilyen külső nagy szerencsétlenség vagy szenvedés okozza.

És minden szerény bábban, minden egyszerű asszonyban és női lélekben tisztelje az erős nem, a férfienem, azt a királynőt, aki szükség és csapás esetén egyetlen támasza, vigasztalója, leghivebb és kitértő barátja.

Udvarhelymegye közlekedésügyének állapotát a legutóbbi székely Kongresszus alkalmával Dr. Paál Árpád főjegyző találóan jellemezte: hogy a mi haladás van, az talán mind a magunk erejéből támadott; a mi hiány van, azt eddigelé csak mi igyekeztünk kiküszöbölni, s a mi követelmény van, az mind elevenébe vág az országos forgalom helyesen felfogott érdekeinek. A régi székely anyaszékét nagyon kidobta jelentőségéből a közlekedésügyi politika eddigi iránya. Számbavehető állami utunk csak az a 72 kilométernyi részlet, mely a Héjjasfalva-Csikgyimes közti utból a megye területén végig vonul. Összeköti nevezetesebb gócpontjainkat, s egyfelől Nagykovácsmezővel, másfelől pedig Csikmegyével juttat eléggé könnyű forgalmi kapcsolatba. Ami állami utunk még van, az a megye forgalmi érdekeire nézve már közömbös, mert ez csak a megye északkeleti szélét érinti 23 kilométernyi hosszúságban, a Marosvásárhely—Gyergyószentmiklós közti ut részleteként. Állami utunk azonban se Marosszék, se Háromszék felé nincs. A székely megyék egymásra utaltságból az állami utak rendszere így kihagyta Udvarhelymegyét.

Az állami közutaknak ezt a hiányát mi igyekeztünk pótolni törvényhatósági, sőt községi utakkal. Ezt a nagy tranzversális szükségletet elégíti ki a parajd—székelyudvarhelyi és felsőboldogfalva—felsőrákosi törvényhatósági utvonal, mely északról dél felé, Marosszék és Háromszék felé közvetíti a forgalmat. De éppen olyan fontos közvetítő vonal Marosszék felé a gagy-erdőszentgyörgyi viczinális ut is, melynek forgalmi fontosságát annak idején már a tusnádi kongresszuson is kiemelték, s törvényhatósági uttá való felvételét akkor is kívánatosnak tartották.

Hogy mégis mért nem lehet ez a viczinális ut törvényhatósági utvonal, annak legfőbb oka a törvényhatósági ut-alap sok, nagy és reá nem illő terhe, mely kimeríti az alap képességeit. Ez ut-alap viseli a héjjasfalva—székelyudvarhelyi vasutért fölvetett 400 ezer koronás kölcsön törlesztését, s a mellett 231 kilométernyi uthálózat föntartását, mely mindenik székely vármegye törvényhatósági uthálózatának kiépített részét meghaladja. Ezt a tulterheltséget már a tusnádi székely kongresszus is megállapította, s Udvarhelymegye törvényhatósági utalpjára nézve külön fölemlítette az államsegély szükségét.

Amig utaink viszonylagos jósága és elegendősége többé-kevésbé kielégítő, addig Udvarhelyvármegyének a vasutak hálózatából csak egy kurta pontozott vonal jut: a héjjasfalva—székelyudvarhelyi viczinális vonal utjelzése. Egész Erdély nemzetiségi vidékét behálózza a magyar állam közlekedési politikájának főütőere, mely elvezet túl az ország határain. Egész Székelyföldön pedig egyedül Udvarhelymegyének van olyan vonata, a mi szákutczába jut, ami tovább nem mer menni az anyaváros határán. Marosvásárhely még központ Szászrégen és Székelykocsárd felé. Sepsiszentgyörgy még központ Kézdivásárhely, sőt Brassó felé. És Csikszereida is központ éppen Sepsiszentgyörgy felé, s aztán Gyergyószentmiklós és ki a gyimesi határ irányában. Csak éppen Székelyudvarhely nem központ; az szivódik át, a régi anyaváros a szászöld sodrába. Ezen a sodron keresztül tudunk érintkezni csak a nagy magyar földdel. Mikor innen elérünk, Budapest felé haladtunkban Héjjasfalvára, attól kezdve szász és oláh szó csüggeszti el lelkünkben a magyar állam gondolatát. Mikor Héjjasfalvára átléptünk, attól kezdve csak a sinpárt érezhetjük a magyar állam talpának, de nem érezzük már, hogy magyar levegőt lehelünk. Micsoda csüggesztő ut ez egy érzékeny magyarnak! Micsoda elszoktató, s a magyar állam iránt közömbössé tevő érzést nevel ez a hétköznapok küzdelmeinek élő állampolgárban!

Hozzánk képest vasut tekintetében bizonyos apró jelentőségű központi helyzete van a többi székely fővárosoknak, de egymással nincsen semmi kapcsolata. Ebben is el vagyunk zárva a testvéri összefüggéstől, s mindenik székely főváros odautalódott a nemzetiségi fővonal érdekszférájába. Egymással csak a fővonal kitérő görbeségei útján érintkezhetünk; hosszú fáradságos ut után. Mi, a kik nemzeti érzésünk szerint is egymás gondolatvilágában élünk, így

szóródnak széjjel az országos forgalmi politika rossz iránya miatt. Mintegy mesterségesen osztottak széjjel minket, hogy a régi székely székek nemzeti egysége, államvédő ereje szétrombolódjék a forgalom akadályaiában. Nemzeti politika-e az ilyen állapotok főtartása? Nem, semmiképpen az nem lehet. Ennek a mi szűk vármegyénknek az országos forgalomtól s a testvér vármegyéktől való elzártsága jajszóként kell, hogy végig hasson egész Magyarhon szívében.

Mi küzdünk, amíg lehet. A vasuti fővonal kiépítése óta évtizedek teltek el. Az a fővonal a nemzetek versenyének új módjában, az iparban, kereskedésben, kulturában óriási versenyképességet adott azoknak, kik a mi hazánkban az idegenség tengerének benyuló öbleit adják. Ez a verseny irtózatossá módon egyenlőtlen, s ezt nem is bírhatjuk sokáig. Küzdünk, amíg lehet. Nem alamizsnát kérünk, hogy e küzdelmünkben kisegítést kapjunk. Csupán a mesterségesen fölállított versenykülömbösek eloszlatását. Akkor Udvarhelymegye a maga ipari tevékenységét éppen úgy ki tudja terjeszteni, mint hajdan a szász föld felé. Csik meg Marostorda a maga faiparát és bányászatát az országon túl is erőssé tudja tenni, mint a hogy az országon belül most is jelentőséget tette. Csak adják meg a forgalmi vonalak kiképzésében nekünk is a versenyképesség eszközeit, mint a hogy ezek a nemzetiségi vidékeken már rég megvannak. Adják meg ezt a székely vasutat a székelységnek, hogy az ország nyugati része közvetlen összeköttetést kapjon Románia piacával, — ugy a mi helyi érdekű vasutunk megváltása és kiépítése kibontakozik a helyi érdekekből és nemzetközi jelentőséggel fog birni.

Meg vagyunk győződve, hogy Udvarhelyvármegye törvényhatósága az indítványt egyhangú lelkesedéssel teszi magáévá s ha számításunkat zavarja is a mostani feszült politikai helyzet, — a bevezetendő akció alapját fogja képezni egy eljövendő jobb korának, mely gazdasági és ipari jelentőséget fog adni a székelységnek, s abban Udvarhelyvármegyének.

KRÓNIKAS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, decz. 24.

A béke küzdelme

A karácsonyi ünnep békét hirdető fenségébe harmonikusan olvad bele a magyar politika központjának, a parlamentnek határozott állásfoglalása. Im már nagy végtére elhangzott az egyenes szó, hogy mit kíván a magyar nemzet. Kívánja az önálló gazdasági élet intézményes megkezdését; kívánja az önálló nemzeti bank létesítésével azt az új kormányzati korszak megkezdését, mely a nemzeti aspirációkat is kielégíti s az uralkodó iránti bizalmat is megszilárdítja.

Ezt az őszinte, egyenes szót már régen ki kellett volna mondania a nemzet képviselőinek. A nemzeti vágyakat titkolni, elleplezni, magunk ellen szórt kicsinyléssel visszafojtani: bűn a nemzet ellen és hazugság a vágyak szentesítésére hivatott uralkodó irányában. Ilyen gyöngeségekből pedig nem fejlődhetik ki a nemzet életének erőteljessége. Nem fejlődhetik ki az örökké visszafojtott vágyak remegő talaján a trónus biztonsága.

Értsük meg ezt a világ megváltásának és örök békéjének az ünnepén. Im már ha későn is, de a nemzet parlamentje kimondotta a nemzet és uralkodója közti végleges megegyezés irányát. Többé nem holmi banksoportok ígéje, rángkórja és követelőzése ez az iránymutatás, hanem a nemzet hivatalos képviselőiténél tisztelni való, súlyos meggyőződése. Próbálkoztak eddig mindenféle apró-cseprő kibontakozási tervvel, de a nemzeti vágyak lényegéből nem merítették, sőt azok elföldelését, eltakargatását akarták mivelni azon tervek útján. Meghagyni a nemzetben a tehetlenség hitét, s a nemzet akaratát csak koldusala mizsnákkal hallgatásra birni. Hát az ilyen szegényes mesterkedésnek immár félre kell állania a nemzet képviselőinek határozottan megnyilvánult meggyőződése előtt.

Mert a magyar közélet tömörítésére nincs szilárdabb pont ennél a meggyőződésnél. Az apró tervek mesterkedései csak pletykákat és egymást szétziláló gyanúsításokat tudtak kotolni, de a nemzet közvéleményét egy erőbe hozni azokkal egyáltalán nem lehetett. Levitézlettek tehát. És most akinek van kötelességérzete a nemzet iránt, az többé e levitézlet terveket nem erőltetheti, hanem a parla-

ment határozott szava irányában kell tömörülnie.

Ebben a szóban megvan az egyetértés alapja. Megvan a nemzet százados békéjének a magva. S ha küzdelem kell ezért a békéért, hát együvé kell gyűlnünk e küzdelemben. A béke nagy ünnepének ihletéből országra szóló zöngéssel szól ki ez az intelom.

Börtön és otthon.

A tolvajkrónikák eseteiből mult héten kiemelkedett egy suhancz utonállása. Nem valami exotikus fogás tette megdöbbentővé ezt az utonállást, hanem magának a suhancznak a személye. Mert hát a „Gyermekvédő Liga“ egyik nevelő intézetéből került ki az ifju rabló. Nem is olyan régen, hogy az ottani emberbaráti gondozás áldásait, erkölcsnemesítő törekvéseit elfelejtette volna.

Hogy mégis utonállásra vetemedett, hát azért kritika érte a „Gyermekvédő Liga“ működését. Persze, hogy sok szó és kifogás fér ehhez a kritikához, mert ha valakiből nem lehet kinevelni a gonosz hajlamot, hát bizony azért a nevelőt még hibáztatni nem lehet. Vannak természetben gyökerező rossz hajlamok, amik a nevelés szelidítő hatásai alatt csak alszanak, de mihelyt e határokból idegenbe, egyedülvalóságba jutnak, magukra hagyódnak, — akkor azonnal fölébrednek.

Egyik fővárosi ujság éppen ennek a magára hagyatottságnak a megelőzésére furcsa módot ajánl. A ligából kikerülő ujoncz részére további internálást. Azt mondja, hogy a Gyermekvédő Liga növendékeit vegye át más emberbaráti intézmény, s vigyázzon rá tovább. Szóval a társadalom elhagyottjai részére eféle örökös börtönfélélt tervez a bölcs vélemény. Még tán egyenruhát is adna rájuk, s Logy ugynevezett bűnözők ne legyenek, a társadalom másik felétől örökös rendőri asszisztenciát kíván az ő részükre.

Nyüg lenne ez mindnyájunknak, az már bizonyos. És ezt a nyugót, hogy a bűnöző hajlamu ember szeresse, azt se lehet hinni. Inkább kétszeres daczczal igyekeznék kitörni egyéniségének korlátaiból.

Ott van a hiba, hogy az elhagyottságukból folszedett gyermekeknek mindjárt kezdet óta otthont nem adnak. Csinálnak a részükre nagy kaszárnnyakat, hová összegyűjtik őket az ország minden részéből. A gyermekben így mosódnak el szülőhelyének emlékei, s így mosódik el iránta a szülőhelyen levő ismerősök emléke is. Amikor aztán 16 éves korában kikerül az ifju a menhelyből, hát nincs semmi otthona; nincs ami egy helynek, s az ott élő embereknek szeretetére biztassa. Hát persze az ilyen kitagadott, mindenütt idegen lélek nem valami barátságos érzéssel van a társadalmi rend iránt.

Hagynák csak azt a gyermeket az otthonában, a szülőfalujában, s úgy gondoskodnának róla. Otthon-szerető emberré tenné őt a környezete, s ezt az otthont nem kellene otthagynia, mint a gyermekkaszárnnyakat. És így nem kellene idegenbe mennie soha, hanem élhetne megszokott környezetében, s e környezet felfogásának a tiszteletében.

Igen bizony. Otthon kell az elhagyott gyermekek és ifjak részére, s nem örökös börtön.

Udvarhelymegyei gazdatársaimhoz.

Fiatfalva, decz. 24.

A napokba vettem gróf Károly Mihálynak az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnökének megtisztelő levelét, melyben felkér, hogy irjam meg a vármegye azon intelligens birtokosainak czimét, kiknél tagbelépő felszólítása sikert ígér. Természetes, hogy első dolgom volt megnézni az ép most megjelent évkönyben az O. m. g. e.-nek, hogy hová szaporodott a tagok száma e megyéből és kik azok.

Szégyenkezve láttam, hogy e megyéből hol k. b. 170 száz k. holdon felüli birtokos van, — ebből az Omgének csak 10 a tagja és annak egyrésze sem egyéni. Ily kevés tagot még csak Háromszékvármegye szolgáltat a tulnyomóan magyar lakosságú megyék közül. Csik is több tagot ad kettővel.

Én harmincz gazdát irtam össze, kiktől elvárható hogy intelligenciájuknál fogva megértik hogy az a 12 forint tagdíj mit fizetni kell nem áldozat, hisz ezért a „Köztelek“ lapot ingyen kapják mely ma azt hiszem a földkereségén legjobb gazdasági lap, mert a nagy nemzeteknél a gazdasági tudós decentralizálva van, mig nálunk a Köztelekbe központosítva. Minden tag megkapja ingyen az Omgé. év könyvét is s ebből megtudja hogy mikép sáfárkodott a törvényhozás, a kormány és a gazdattársadalom különböző szervezetei a gazdaérdékével.

Legjobb szakértőtől kap mindenki feleletet, ha kérdést teszen bármely a mező vagy közgazdasággal összefüggő kérdésben. Innen látható, hogy nem vagyonság kérdése az Omgé tagja lenni, hanem az intelligencián fordul meg, mert hisz direkte is visszaszerzi legolcsóbb olvasmányban és olyan tanácsokban, a mire minden gazda reá szorul.

A lényeg még sem ez, hanem az indirekt haszon az egyesre és a hazafui kötelesség.

A gazdaközönség érdeke egyenesen magyar érdekek, mert hisz egy társadalmi szervezet funkcionálása sem annyira fedi a magyarság érdekét az országba, mint a gazdaké.

Mindannak daczára nyiltan kimondom, hogy a föld és a magyarföld érdeke a mi védelmet kapott, leginkább annak köszönhető, hogy a Lajthántullalvám, fogyasztási és adózási kérdésekben hasonló elvekkkel el járni voltunk kényszerítve. A nyers termelő Magyarországon a földmivelés érdekét leginkább a szervezett osztrák agráriusok védték meg daczára, hogy ott az ipari és kereskedelmi érdekelttség az államban sokkal fontosabb, mint a gazdasági, de semmi esetben nem áll arányban azzal, hogy nálunk nem csak az államban fontosabb tényezője a földbirtok, de a magyar nemzetiségnek valóságos gerince.

Nem csak a mi megyénk hibás abban, hogy a gazdaközönség kitűnő vezetőségének irányítása nem jut eléggé érvényre a törvényhozásban és a kormányzatban, mert hisz az egész ország gazda közönsége indolenciája nyilvánul meg, hogy e kitűnő gárda körül alig négy és 3/4 ezer tag tömörül egy 20 millióból álló tulnyomóan agrár országból.

Igy eshetik meg az, hogy mig kormányzatunk ép ez évben sziszifusi erőlködést végez, hogy állattenyésztési érdekeinket megvédje, akad képviselő magyar földmivelő kerületből, ki a szerb állatbehozatal érdekében interpellációt jegyez be és nem egy helyen boldonditják a magyar népet oly jelszavakkal, melyek gazdasági letörését jelentik.

Nemcsak nagyobb gazdák kapnak felszólítást, hanem a gazdakörök is. Ezeknek ép ugy hivatása részt venni a gazdatársadalmi mozgalmakban, melyek az Omgéből indulnak ki, mint az egyeseknek, mert a földről kinek kicsi is jutott, azt szokta tulajdonosa büszkén mondani, hogy ép oly mély, mint az ezerholdasé. Ez egy sark igazság, ép ugy annak kell elfogadnunk, hogy egyenlő érdekei is vannak a földnek, valamiképpen egyenrangú pillére édes hazánkban akár nagy akár kicsi a földmivelő.

Hiszem, hogy az új évben több gazda lesz az Omgé tagja e megyéből, s így több „Köztelek“ is fogja hirdetni a magyar föld s így a magyar érdekek igéjét.

Gazdatársaimnak hazafias üdvözléssel maradok kész szolgálja

Ugron Zoltán.

HIREK.

Székelyudvarhely, decz. 25.

A szegény gyermekek karácsonyfája.

Midőn az emberiség és jóság kezét fognak és egyesülnek a közös munkára, létrehozva ama jótékony célú egyleteket, melyeknek egyedüli jogczime az, hogy az anyagi nyomort enyhítsék: akkor beteljesedik a nyomorgó emberiségnek második megváltása nem az igével, hanem a tettel.

Székelyudvarhely városában a Jótékony Nőegylet több mint három évtizeden keresztül mindez utóbbi időig egyedül gyakorolta ez irányban a megváltást. Ha eljött a tél könyörtelen, nedves hidegével, sok viszontagságával, fájó nyomorával, akkor a Nőegylet ruhát teremtett a didergőknek, kenyeret az éhezőknek. Mozgásba tudta hozni a város mélyen érző közönségének áldozatkészségét és adakozó kedvét. Szent dolog az, mikor sok lélek egy akaraton egyesül.

Ez évben egy, már-már feledésbe ment szép szokást ujít fel a Nőegylet: karácsonyfát állít a szegény gyermekeknek, hogy barátságos meleg szobában, csillogó, fényben ragyogó szép karácsonyfa tövében adja át azt a sok jó meleg ruhát, melyet könyörtelen emberek jóságából készítettett 26 szegény iskolába járó, didergő gyermek számára. A sok csillogó csecsebecse, cukorka, apróság közül előretör a komoly cél, az emberszeretet jegyében megfogamzott jótékony diadalra segítése. Ehhez nemcsak jó szív kellett és nem csak jóakarát, hanem — pénz is, és ezt összeadta a város társadalma rang és valóságos felekezeti különbség nélkül.

A Nőegylet karácsonyfa ünnepélyét karácsony ünnepének első napján délután 4 órakor a vármegye-ház földszinti termében tartja meg és nem veszi tőlünk rossz néven az egyesület, ha mi arra szeretettel meghívjuk a nagy közönséget. Az ünnep jelentőségét *Biró Sándor* tanár, egyesületi pénztáros méltatja, míg *Solymossy Annuska Szemlér Ferencz*nek ez alkalomra irt költeményét szavalja.

Az Agyagfalvi székely-émlékhez.

Alig egy pár hete, hogy az Udvarhelyi Híradó közölte, miszerint az agyagfalvi emlék-bizottság újra életjelt adott magáról. Ennek eredményeképpen aztán *Hargita Nándor*, a szakiskola tevékeny igazgatója, nyomban hozzálátott egy emlék-terv elkészítéséhez, melynek részletes leírását ugyancsak ezen a helyen ismertettük. A hír bejárta a napi sajtót, s ugylát-szik szélesebb és mélyebb érdeklődésre tarthat számot az ügy, mint az első pillanatban hinni remélhettük. Ezt bizonyítja az alábbi levél, melyet az emlék ügyében *Istók János* a kiváló tehetségű, székely származásu szobrász most a bizottsághoz intézett. Helyén valónak tartjuk azt egész terjedelmében itt közreadni:

Tekintetes Nagybizottság! Megboldogult *Solymossy Endre*, ki az agyagfalvi székely emléktügyben többször fölkeresett műtermemben, egyik leglelkesebb apostola lehetett az emlékműnek, mert nagy bensőséggel, és szívének egész melegével beszélt a megvalósítandó emlékműről. Az alábbi ideák egyikét egy alkalommal neki is elmondottam s nagyon megnyerte tetszését, de azt hozta fel, hogy kevés az összegyűlt pénz, s így hamarosan nem valósítható meg az emlékmű, s ezért monodta, hogy egy újabb nagy mozgalmat fog indítani a Budapesten lakó székely írakkal, s politikussokkal úgy, hogy a szükséges összeget rövid idő alatt össze hozzák. Mielőtt azonban elmát teljesülve látta volna, ezt a csupa szív embert a kegyetlen halál elragadta az élők sorából.

A lapokból vett értesülesem szerint, az emlékmű bizottsága *Solymossy Endre* halálával az emlék ügyét nem akarva eltemetni, mozgalmat indított annak megvalósítása irányában. Ez alkalomból időszerűnek tartom a *Solymossy Endrével* közölt ötletet alternatív tervét a t. nagybizottsággal közölni.

Az emlékmű egy rétre lenne felállítva. Így a tér nagysága, valamint a távolból való szemlélet is azt követeli, hogy megjelenésében impozáns legyen és monumentális. Én ugy hirtelenében a következő módon gondoltam el az emlékmű megalkotását.

Az emlékmű megjelenését főformájában a vázlaton láthatni. A mérete 10—11 esetleg 13 méter magas lenne, s ugy aránylana az élő emberhez, mint ahogy a domb mellé rajzolt kis alak mutatja. Az egész emléket monumentális nyugodtsággal képzelem, semmi fölösleges, semmi a mi nem odavaló. Legyen az a székelység dicsőséges multjának, illetve egész történetének erősen stílizált méltó emléke. Vázlatom szerint egy 3—4 m. magasságu domb hordatnék össze, s ezen építettnek fel egy 7—8 méteres oszlop kevés tagolással. Az oszlop tetején lehetne elhelyezni a Szentmiklóson lelt *Attila* kincsek egyikét, *áldozati edényt*, bronzból, erősen aranyozva, hogy ragyogjon a nap fényében, mintha áldozat égne benne. Ez vissza vezetne bennünket gondolatban a hunok első nagy királyához, s innen fűznék a székelység történetét. Az *Attila* kincsenek ily módon való alkalmazásával jelezve lenne az a hazañas föllángolás, mely a székelységben állandóan élt. A hazañas föllángoláson épül fel a szabadság. A kerekalaku törzs oszlopba a Hadak utja lenne bevésve, de nem dombormű kép, hanem az oszlop síkjában az alakok csak erőteljesen lennének körvonalazva és az alakok háttér része az oszlopba mélyítve. Felülről lefelé szállagszerűen jelennének meg az elmúlt idők küzdelmei. A domb tetejére, mely terrasz szerűen fejeződne be, két oldalt lépcsők vezetnének, s így az oszlopot tartó részre lenne elhelyezve, a jobb és bal oldalt egy-egy alak: az egyik *„Harczélség”* a másik a *Törvényhozást* jelképezve. Ezek szintén köből lennének faragva. Az első és hátsó síkok önként kínálkoznak a fölírások helyéül. Az egyik lapon régebbi nagy eseményeket lehetne fölírni pl. az 1506-ban az ugy nevezelt konstitucio emlékezetét stb. A másik síkon pedig az újabb 1848—49-iki és más nevezetes eseményeket. A régebbi események fölírásához hun-magyar vagyis rovás-írást alkalmazhatnánk. Ez emlékművön a székelység jellegző mivolta kell, hogy kidombordjék, s ha ez így meg lesz, akkor méltó emléke lesz a székely nép hírének, *Attila* királynak és nagy eseményekben gazdag hun utódai történetének.

Egy kis változtatással egy másik ideát is lehet megvalósítani. Az oszlop alsó részéről a két alakot el lehet hagyni az oldalakról s akkor előtérbe egy szikla szerű tömbből kitejlődő *Hungáriát* vagy egy *székely nőt*, ki a nemzetet perszonifikálja, védelmez egy honvéd vagy egy *Attila* korabeli vitéz. Ez a csoport a nemzet védelmét fejezné ki. Szóval, sokféle megoldásban lehetne az emlékművet megteremteni, de mindenik közt a legszebb,

melyre a székelység bélyege van reá nyomva.

A 8800 korona összesen tul megy a költ ségvetés, de ezen összeget meg lehet még szerezni. Hisz annyi lelkes székely képviselőnk van, hogy ha még egy lelkes mozgalmat indítanak, az összeg könnyedén össze hozható. A kultusz miniszterhez kellene meujen egy küldöttség támogatást kérni; a miniszter bizonyára nem zárkozna el valamelyes adományozásától. Továbbá a kereskedelmi kormányznál keresztül vihető, hogy a faragást a székelyudvarhelyi ipariskola tanítványai végezzék. Lehetne estélyeket rendezni a nagyobb székely városokban s itt Budapesten is, a hol annyi székely származásu jeles író él. Ezekből is gyűlne pénz. Nem szabadna engedni, hogy a székelység híres réttjén egy törpe, jelentéktelen emlékmű vádolja a hősök fiait. A meglevő pénzért nagyot, monumentálisat nem lehet a lehető legjobb akarat mellett is elkészíteni. Én mindenben szívesen állok rendelkezésükre.

Székelyudvarhely állam-segélye.

Az 1909. évi állami költségvetésben a városok közigazgatási költségeihez való hozzájárulás címén 2.000.000 korona államsegélyt irányoztak elő azzal az irdokolással, hogy ez kezdő összegnek tekintendő, melyet az állam pénzügyi helyzetéhez képest évről-évre fokozódó arányban fognak előirányozni a tényleges szükséglet erejéig. A tényleges szükséglet mérvét pedig a városok anyagi viszonyai és teljesítő képessége állapítják meg.

Az első államsegély tegnapelőtt érkezett le Székelyudvarhely városához, még pedig 8000 K. összegben. Az utalvánnyal egyidejűleg a belügyminiszter rendeletet is küldött, melyek főbb rendelkezéseit a következőkben ismertetjük.

Az állami segélynek biztosítása, annak mily czélakra való felhasználási módozatainak megállapítása és az azzal összefüggő egyéb kérdések egységes rendezése nézetem szerint törvényhozási uton lévén esz-közlendő, e végből törvényjavaslatot szándékoztam az országgyűlés elé terjeszteni. A törvényjavaslat elő-terjesztése azonban az országos politika jelen helyzetében lehetséges máig sem volt — viszont a törvényhozás által az 1909. évre engedélyezett segélyösszeg kiutalványozásának további függőben tartását nem találom a közérdekekkel és a városok érdekével összeegyeztethetőnek. Minthogy azonban az 1909. évi állami költségvetésben felvett két millió korona ideiglenes állami segély felosztása és rendeltetési czéljaira való fordítása csak is ugyanazon elvek szem előtt tartásával eszközölhető, amelyek e tekintetben a végleges állami segélyre nézve megállapítandók voltak és ezen elvek az ideiglenes segély szétosztásánál tényleg alkalmaztattak is, ennél fogva legcélszerűbbnek tartottam a törvényjavaslat tervezetét közzétenni a végből, hogy az a segélyösszeg felhasználása tekintetében is irányadóul szolgáljon.

Az állami segélyösszeg mikénti felhasználása tekintetében a város közönségének figyelmét különösen arra kívánom felhívni, hogy a törvényhozás ezen állami segélyt első sorban a városi közigazgatási tisztviselők illetményeinek rendezésére és javítására szánta, nevezetesen hogy ott, ahol a szoros értelemben vett közigazgatási tisztviselők és a hasonló állásu állami és vármegyei tisztviselők illetményei között a városi tisztviselők hátrányára feltűnő nagy különbözetek mutatkoznak, az illetményeknek megfelelő kiegészítése az állami segély igénybevételével történjék.

Általában megjegyzem, hogy ugy a város részére kiutalványozott állami segély, valamint az egyes városi tisztviselők részére az 1909. évre szóló érvénynyel megállapítandó fizetési pótlékok ideiglenes jellegűek és hogy ezen utalványozásból jövőre nézve sem az összeg, sem a jogczim tekintetében semmi irányban következtetés nem vonható. Amennyiben a város tisztviselőinek (tiszt, segéd és kezelő személyzet) fizetéséről és lakáspénzéről a táblázatban feltüntetett mértékben, vagy ennél kedvezőbbben már gondoskodott volna, az állami segélyt szabályszerűen hozandó és jóváhagyás végett az alispán útján hozám felterjesztendő kimerítően indokolt képviselőtestületi határozat alapján a városi rendőrség fejlesztésére, közegészségügyi intézmények létesítésére (csatornázás, vízvezeték stb.) vagy város rendezési és fejlesztési czélokra kell fordítani. A város háztartását terhelő rendes kiadásokra azonban az állami segély összeg fel nem használható, ilyen czélokra a költségvetésbe fedezetül be nem állítható és a városi pótdó leszállítására nem fordítható.

A rendeletben hivatkozott törvényjavaslat és az ahhoz mellékelt táblázat és az abban foglalt elvek alapján sikerült egy kiutatást összeállítanunk, mely szerint az egyes városi tisztviselők fizetése rendezendő

lesz. Így: II. tanácsos fizetése és lakbér pótléka 520 K., főjegyző 1120 K., aljegyző 920 K., számvéző 520 K., mérnök 120 K., pénztáros 260 K., ellenőr 60 K., adótiszt 120 K., kapitány 780 K., orvos 200 K., levéltárnok 260 K., iktató 780 K. Eszerint a 8000 koronából 5660 korona lesz fizetések kiegészítésére fordítandó. A fennmaradó 2340 kort város rendezésére, illetve fejlesztésére lehet fordítani.

A rendelet érthető örömet keltett az érdekelt tisztviselők körében.

Monstre küldöttség a sóvidéki vasút ügyében. Sóvidéke, mint azzal e helyen pártolól foglalkoztunk, mozgalmat indított a tervbe vett marosvásárhely—parajdi vasútvonalnak Székelyudvarhelyig való kiépítése iránt. Ez ügyben igen alaposan megindokolt memorandumot szerkesztettek, melyet csütörtökön, 23-ikán egy 100 tagu deputáció nyújtott át alispánnak, majd a főispánnak. A küldöttséget az alispánhoz *Pálffy Jenő* tb. főszolgabíró vezette, beszédében behatóan méltatva a sóvidék jogos kívánságát. *Sebesi János* alispán válaszában az eszme a logmelegebb pártolását helyezte kilátásba. A küldöttség ezután az alispán vezetésével *Ugron Ákos* főispánnal tisztelgett, ki szintén jóakaratu pártfogását ígérte meg a küldöttségnek. A 100 tagu küldöttség délben a Korona-vendéglőben ebédelt, hol megjelentek *Ugron Ákos* főispán, *Sebesi János* alispán. A társaságnak a főispán iránti érzelmeit *Fábián József* székely gazda tolmácsolta, melyet *Ugron Ákos* megköszönt és viszont jóindulatáról biztosította a társaságot.

Királyi kihallgatáson. Ő felsége által f. hó 13-ikán Bécsben tartott általános kihallgatás rendén tisztelgett *Dr. Hegymegi Kiss Pál*, főispáni titkár, hogy a sub auspiciis regis történt felavatásakor kapott király gyűrűt megköszönje. Ő felsége a hódolatot igen kegyesen fogadta.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete *Gothárd János* polgármester elnöklété mellett csütörtökön délután egy rövid óras rendkívüli közgyűlést tartott. A városi igazoló választmányba közgyűlés megválasztotta *Sándor Mózes* és *Molnár Károly* képvis. test. tagokat. Az ürszékek takarítását 6 évre két vállalkozónak adták ki, már amennyiben az illetők arra kaphatók lesznek. Siménfalva és vidéke tejszövetkezete azon kérését, hogy a vásárvám fizetése alól felmentessék, elutasították. Ezzel a gyűlés véget ért.

Szent Antal-estély. Folyó hó 27-én karácsony harmadik ünnepén a Szent Antal-estélyt a következő műsorral tartják a róm. kath. főgimnázium nagytermében. 1. Ének Szent Antalhoz, elbádjja *Szabó Antal*. 2. Zongorán játszik *Jakab Miklósné*. 3. *Ferenczy Lenke* szavalja *Szemlér Ferencz* ez alkalomra irt költeményét. 4. Énekel *Gyarmathy Ildikó*, zongorán kíséri *Jakab Miklósné*. 5. Szabadeloadást tart *Orbán János* székelykereszturi plebános. 6. Zongorahegedű kettős, elbádják: *Bagó Mariska* és *Dézszy Lajos* káplán. 7. Énekel *Bálint József*, kíséri a helybeli zenekar. — Rendezők: *Özv. Gonda Jenőné*, *Lukácsffy Teréz*, *Persian Jánosné* és *Tamási Péterné*. Elnök *Dr. Vass Lajosné*. — Kezdeté fél 8 órakor.

A harmadik vonatpár. Addig kértük, követeltük a harmadik vonatpart, hogy az hétfőn, 20-án csakugyan megindult. És ezzel Székelyudvarhely város ha nem is lépett be a nyugati világforgalomba, de kétségtelenül külső képében is sokat változott. Az eddig este elhagyott utcákon postakocsik dübörögnek végig; fiakeres kocsik hosszú sora zavarja meg az esti csendet és vonatsipolástól visszhangzik a város. Az új menetrend lényeges változása abban áll, hogy Székelyudvarhelyről este fél 8 órakor indul egy új vonat és este egynegyed 11 órakor érkezik meg egy ugyancsak új vonat. Az első esti indulása elé érdeklődéssel nézett a közönség, ha valjon nem-e lesz akadály a sötétben? Szerencsére nem történt; a vonat nyugodt méltósággal indult el és zavartalanul érkezett meg Segesvárra. Az új menetrenddel a postaközlekedésen is eszközöltek némi változtatást. T. i. eddigi postánkat egészében a délutáni fél 3 óras vonattal továbbították, holott az akkor levitt csomagküldeményünket csak az éjféle személyvonat vitte tovább. Most a délutáni vonattal elviszik a leveleket, este pedig a csomagokat s az időközben gyűlt leveleket is, s így reggel posta egyáltalán nem megy. Postai közlekedés tekintetében is egy fél nappal közelebb mentünk a fővárosához. Szóval, a közönség kényelmét az új vonatpár beállítása fölötte nagymértékben szolgálja, s abból csupán a vasuti állomás személyzetének van hátránya, amennyiben még eddig a személyzet szaporítás irányában intézkedés nem történt. Ezt pedig rendeznie az igazgatóságnak emberbaráti kötelessége. Aminthogy szükséges a reggeli vonat később érkezése folytán a posta kihordásának is a rendezése, mely különösen a felső városrésznél tarthatatlan.

Jegyző-egyleti közgyűlés. Udvarhelym. Jegyző-egylete f. hó 30-ikán d. e. 9 órakor Székelykeresztúrt a Korona-szállóban közgyűlést tart. Tárgy: 1. Jegyzői szeretetház létesítése. 2. A fogyasztási adóknak a pálinkaszerű italokra való kiterjesztése és ezen adóknak a községek részére leendő átadása tárgyában szerkesztett javaslat tárgyalása. 3. Szent Károly és Vitályos Albert 25 éves jubileuma fölötti intézkedés. 4. Az építkezési szabályrendelet tárgyában beadott módosítás tárgyalása.

B. u. é. k. megváltás. Simó Mátyás urtól 5 koronát vettünk a szegény gyermekek karácsonyfája javára, b. u. é. k. megváltása címén. Rendeltetési helyére juttattuk. A róm. kath. főgimn. tanári kara, újévi megváltás címén, az intézet szegény tanuló karácsonyfájára 20 koronát adományozott. Szabó András tanár urtól 2 koronát vettünk a fenti cím alatt, a szegény gyermekek segélyezésére. Rendeltetési helyére juttattuk.

Az „Egyenlőség” asztaltársaság ünnep első napján karácsonyfa ünnepet rendez, melynek keretében számos árva gyermeket lát el a tél hidege ellen védő ruhával. Az ünnepély 25-ikén délután 1/2 7 órakor lesz a Hungária-étteremben. Ezen karácsonyfa javára Klein Sándor 100 koronát adományozott, melyért a társaság ez uton mond köszönetet.

Képviselőtestületi tagok választása. Székelyudvarhely város képviselőtestülete 20 választott tagjának megbízatása a folyó év végével lejár. A vármegye alispánjának intézkedése alapján Gothárd János polgármester a választást folyó hó 30-ik napjára tűzte ki. A választás kerületenkint történik. Az I-ső választó kerületet képezi a városnak a Varga patak jobb oldalán elterülő város rész. Ezen kerület által 10 rendes és 5 póttag választandó. Választási hely a tanácsház nagyterme. A II-ik választó kerületet képezi a városnak a Varga patak baloldalán elterülő része és a szombatfalvi rész. Ezen kerület által szintén 10 rendes és 5 póttag választandó. Választási hely a városház nagyterme. A választás említett napon reggel 9 órakor veszi kezdetét és délután 4 óráig tart.

25 éves jubileum. Szép ünnepély keretében fogja meg ünnepelni a Jegyző-egylet két derék tagjának, Szent Károly székelyvéczei és Vitályos Albert szentábrahámi körjegyzőnek 25 éves szolgálatát. A program szerint a kereszturi Koronaszállóban 30-án délelőtt 10 órakor tartandó diszgyűlésen: 1. Ünnepelteket üdvözlí Gálffy Kálmán főszolgabíró. 2. A megyei jegyző-egylet nevében Gálffy István egyleti elnök. 3. A járási jegyzői kar nevében Jakabházy Gábor községi főjegyző. 4. Déli 1 órakor az ünnepeltek tiszteletér közebed (Korona-szállóban)

A Polgári önképző-egylet, mint jeleztük, f. hó 26-ikán, a második ünnepen tartja meg fillérestélyeinek karácsonyát. A szép sikerűnek ígérkező multság a Budapest-szálló színháztermében lesz és a tartalmas műsort táncz fogja követni. Kezdeté 8 órakor; belépti díj személyenként 1 kor.

Uj postaügynökség. Udvarhelyvármegye Székelyszenttamás községben a kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett postaügynökség 1910. évi január hó 1-én megnyílik. Nevezett ügynökség kézbesítő kerületébe Székelyszenttamás, Tibód és Ülke községek osztattak be.

A kereszturi unitár. gimn. ügye. A székelykereszturi unitár. gimnázium ügyében újra örvendetes jelenségről adnak hírt. Ugyanis Pákey Lajos főmérnök az E. K. Tanács megbízása alapján a helyszíni szemlét megtartotta; a gimn. igazgatóságának tagjaival az építendő és újjáalakítandó iskolai helyiségekre vonatkozólag beható tanácskozást tartott. Pákey főmérnök bizonyára nagy tudása, szakértelme, ideális lelke és mindenek felett egyháza iránti hagyományos szeretete vezérléseik mellett megtalálhatja a legkedvezőbb megoldást. Szükséges az, hogy a konviktus minden áron megoldást nyerjen. A székelykereszturi gimn. sorsa és jövő fejlődése szoros, szervi kapcsolatban van a konviktusal.

x Kérelem. A t. sejekeviz fogyasztó közönség tudomására adom, hogy sejekeviz rendelések, esetleg a szállítás körül felmerül panaszok Szöllősi Samu szeszgyári irodájához intézendők.

Halálozás. Rudolf József butorkereskedő és kárpitos életének 53-ik, házasságának 22-ik évében f. hó 23-ikán elhunyt. Halálát neje született Katzender Francziska, gyermekei és számos rokon gyászolja. Temetése 25-én délután 2 órakor lesz a róm. kath. egyház szertartása mellett.

Tea-estély. A Nőegylet január 8-ikán tartandó estélye iránt az érdeklődés általános, s már most megállapítható, hogy az fényes sikerrel fog lezajlani.

A parajdi Ifjúsági Egyesület f. hó 26-án az ifjúsági egyesület könyvtára javára, a község ház nagytermében tánczcsal egybekötött műsoros estélyt rendez. Műsor: 1. Szaval Isztojka János. 2. A hűség próbája, egy felvonásos vigjáték. 3. Szaval Horvát Ferencz. 4. Ének, népdalegyveleg, előadja az ifjúsági dalkar.

Karácsony estéje. A világnak legszebb, legpoetikusabb ünnepe. A ki ma született, az istenember, az mondá: Bocsássátok hozzám a kisdedekeket, mert ők szépek, kedvesek, mint a mennyeknek világa. Ma este kigyulnak a karácsonyfa kicsi viaszgyertyái. Élemedett fővel visszatér a gondolat azokhoz az időkhöz, mikor mi is ott álltunk gyermekörömben repesve és hallgattuk a pásztorfiuk szent zsolozsmáját: Csorda pásztorok, Betlehembe. . .

És visszatér egy gondolat s kihull egy köny a szemekből. Mintha az az egy köny a gyermekkori ártatlanságnak a salaktól megtisztult gyöngye volna. Mintha a fenyőgallyak illatát érezve, átszellemülne lelkünk egy másik világba, ahol nincs osztályérdek, harc a kenyérért, dulakodás egymás ellen, hanem ahol csak egy csillag ragyog: a felebaráti szeretet, az emberszeretet csillaga. Mikor fogja áthatni az a csillag melegével, tündöklésével ezt a földet, a mindenségnek ezt a milliárdnyit is kevesebb részét, melyen mi lakunk? mikor fognak kigyuladni az eszméknek azon ragyogásai, melyeket az sugárzott ki lelkéből, aki ezen a szent éjszakán született, akinek jászolbölcsője fölött felragyogott a három királyok csillaga, a betlehemi csillag? Ha álom volna, ha legenda volna, akkor is utólrhetetlen szép volna a mi Urunk Jézus Krisztus születésének históriája. De mert nem álom, hanem beigazolt valóság, ez teszi bennünk meggyőződéssé azt a hitet, hogy igenis a földi rögökön túl is van élet, ahol a lélek egyesül az angyalok lelkével, ahol kezdődik az idealizmusnak az a birodalma, amelynek harmatgyöngye ma is az emberek lelkében itt-ott megnyilatkozó varázsos költészet. Zugnak a harangok a kis Jézus születésének napján. Egyik templomtorony izen a másiknak, hogy el ne feledkezzetek, mert ezen a napon született meg az emberi szabadság legdicsőségesebb isteni hőse, a Jézus. Alleluja! És mi megértjük azt az örömteli üzenetet. Ha valamikor, ugy ezen a napon érezzük, hogy az Istentől is van bennünk, a lelkünkben valami s azzal, ha mást nem, letörülünk egy éhez, egy szenvedő embertársunk arcúlatáról egy fájdalmas könnyet. Karácsony este van. Gyermekek ünnepe. Meg ne feledkezzünk, akiknek nincs örömkük, ünnepük: a szegényekről, a koldusokról.

Református templom fűtés. Felkértünk a következő sorok közlésére. A református templom fűtésre 30 koronát adományozott Szakács Károly ny. kir. adófelügyelő. Fogadja a nemesszívű adakozó a ref. egyház hálás köszönetét. *Keblí tanács.*

Nyilvános elszámolás. Az újévi üdvözlőket a főreáliskola „Kirándulási alapja” javára megváltották: dr. Solymossy L. 3 K.; Bíró I., Dózsa J., Dobó Z. és Hlatky M. 2—2 K.; Harsia J., Dénes F., Friedländer J., Pála I., Szabados Gy. és Szarvas A. 1—1 K. Összesen 17 K. Fogadják az illetők az igazgatóság hálás köszönetét.

Ruhasegély tanonczoknak. A helybeli iparos tanoncziskola felügyelő-bizottsága ez évben is abban az örvendetes helyzetben volt, hogy több iparos tanonczot részesíthetett ruhasegélyben. Erre a célra a vármegyei iparfejlesztő bizottság Ugron Ákos főispán hathatós támogatásával a marosvásárhelyi iparkamarától 300 koronát eszközölt ki, melyet a saját pénztárából 100 koronával töltött meg. E 400 koronát Soó Domokos iparhatósági elnök buzgólkodására a helybeli fazekasok társulata 40 koronával, a timárok társulata 40 koronával, a csizmadiák társulata 30 koronával, az asztalosok társulata 5 kor. adománnyal 515 koronára egészítették ki, úgy, hogy 62 szegény iparos tanonczot öltöztethetett fel a bizottság részint egész rend ruhával, részint jó meleg kabáttal, nadrággal vagy csizmával. A ruhadarabokat Szabó József és Orbán Antal helybeli szabók szállították, a csizmákat pedig Deák István helybeli csizmadi mester. Minden szónál szebben beszél a tett. A felruházott tanulók hálája és az iskola-bizottság forró köszönete kísérelje az adakozók nemes cselekedetét.

x A Divat Szalont, első és legszebb asszony-ujságunkat ajánljuk olvasóink figyelmébe. Minden családú a legteljesebb megnyugvással viheti be otthonába, mert e díszes kiállítás,

tartalmas és érdekes füzetekben minden kéthétben igazi jóbarát előtt nyitja ki a kapuját. A Divat Szalon oktatója, segítője és mulattatója minden asszonynak, minden lánynak és a takarékos, a szorgalom, az otthon szeretete, megbecsülése, a gyermekgondozás megkönnyítése és a legemesebb szellemi szórakozás az, a mivel olvasóit elárasztja. Közleményei fölött nem kisebb irónó, mint Szabóné Nógáll Janka örökös és munkatársainak díszes névsorában ott vannak mindazok, kik e lappal egyidejűleg — huszonkét esztendő alatt — lettek az olvasókörönég kedvencei. A divat, melyet magyarul, józan, komoly, a magyar gazdasági viszonyokhoz illő és a mi szellemi fejlettségünkhez van mérve minden olyan czikke, melynek célja az, hogy a leánynevelést befejezve, kész, tudatos, derék háziasszonyokat állítson az otthon élére. Ezeknek száma az otthon varrott ruha, az otthon készített műtárgy dicsőségét, ellátván olvasóit az ingyen-szabásivek, munka-rajzok minden fajtájával és az ingyen-mellékletképpen megjelenő gyermekujságot, melynek az a célja hogy fiatal anyák nem csak a gyermekek ruházását könnyen megtaulhassák, hanem hogy gyermekeikkel foglalkozzanak is. A Divat Szalon dus és értékes közleményeit gyönyörű képek tarkítják s rendszeren két művészi kivitelű színes divatkép képezi a füzet csinos és tartós borítékát. — A Divat Szalon kiadóhivatala: Budapest, V, Eskü-ut 5 sz. — mindenkinél szívesen küld mutató számot, az előfizetési árak feltüntetésével együtt, melyeknek csekélysége szinte szembeszökő a lap pazar és tartalmas kiállításával. Egész évre 12 korona, félévre 6 korona és negyedévre 3 korona.

x Uj Idők. A hosszú téli esték unalmas óráit vidámmá és kellemessé tudja varázsolni Herczeg Ferencz kitűnő hetilapja, az Uj Idők, amely ma nagyobb apparátussal szolgálja céljait, mint valaha. A cél pedig: olyan lapot adni, amely előkelő színvonalon álljon s mindenben kielégítse a művelt magyar család igényeit. E cél érdekében a szerkesztő Herczeg Ferenczen kívül a magyar irodalom legjelesebbjeinek munkájából közli azoknak színe-javát: regényt, elbeszélést, cikket, verset. A külföldi szépirodalom minden jelentősebb munkáját is feltaláljuk benne. Ami érdekes esemény nálunk és a külföldön előfordul, azt legnagyobb részét illusztrálva ismerteti. Horkayné az Uj Időkben szól hozzá az aktuális és érdekes eseményekhez a maga előkelő és elmés modorában. Az „Egy önkéntes naplója” kedves humorában a katonalelet ötletes, tréfás rajzát kapjuk. Előven, elmés és okos szórakoztatónk az Uj Idők, amelynek minden egyes száma a legelőkelőbb irodalmi színvonalon áll. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 4 K, félévre 8 K, egész évre 16 K. Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy ut 10.

KÖZGAZDASÁG.

Az iparos tanulók tankötelezettsége.

A magyar iparosság társadalmi egyesületei s az ipari és kereskedelmi ügyek intézésére alkotott különböző hivatalos szervezetek ma alig foglalkozhatnak fontosabb kérdésekkel, mint az ipartörvény tervezetével, melyet kereskedelemügyi kormányunk eljuttatott hozzájuk; hogy véleményüket mondják el róla nyíltan, teljes őszinteséggel, mert a cél közös: a magyar ipar erősítése és fejlesztése benn a műhelyben és azonkívül a mesterek, a segédek és tanulók viszonyában olyan törvény által, mely kielégít minden jogos igényt s biztosítja közgazdaságunk helyes irányu emelkedését.

Ezt a közös célt szolgálja a tervezetben az iparoktatás is, mely új alapokon, a szerzett tapasztalásoknak egyben-másban való felhasználásával igyekszik az iparos-oktatást a jelenleginél tökéletesebbé tenni.

Az országos statisztikai hivatal, sajnos, nem gyűjti életév szerint az adatokat, hanem az iparos tanulókat kor szerint két csoportba osztja: u. m.: a 15 éven aluliakra, illetve felüliekre. Tekintve az 1906. évi adatokat, azt látjuk, hogy a magyar állam területén beiskolázott iparos tanulók közül 15 éves és azon aluli 33202, 19 éven aluli és azon felüli 38450 volt. Ezen összeget százalékokban kifejezve, kitűnik, hogy a 15 éves és azon aluli iparos tanulók száma 45.2%, a 15 éven felülieké pedig 53.8%-ot tesz ki.

A korhatár ilyen minimális megállapítása hátrázottan az iparosképzés rovására esik s amellet igen nagy visszaélésekre is vezethet. Mert az kétségtelen, hogy a mi iparos osztályunknak egyrésze nem rokonszenvezik az iskolával s minden kibuvót felhasznál, ha ezáltal a tanulót az iskola rendes látogatásától visszatarthatja. Megtörténhetik az is, hogy a jóra való, törekvő ifju 16 életévénk betöltése előtt nem kap szerződést, mert a mester csupán 16 éven felüli tanulót fog alkalmazni, akiket iskoláztatni már nem köteles. Ez esetben pedig a jövő iparos nemzedék mögötte marad a mainak.

Nincsen komoly ok, amely érthetővé tenné, miért kellene a ma főnálló állapotot megváltoztatni. Ezek a felhúzott indokok is elég súlyosak arra, hogy az új ipartörvényben az 1884 évi XVII. t.-cz. 82. §-ának intézkedését továbbra is tartsuk fenn.

Örömminkre szolgál, hogy ennek szükségességét iparosaink is hangoztatják.

Ugy tudjuk, hogy a mi kereskedelmi- és ipar-kamaránk is e mellett foglalt állást. S mi hisszük, hogy a kereskedelmi kormány az iparos tanulók tan-kötelezettségét illetőleg, meghallgatván az illetékes körök véleményét, az eddigi, vagyis a szegődtetéstől a felszabadulásig tartó iskolabajlás állapotát fogja fenntartani.

K.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Eladó takarmány.

25 szekér széna, sarju, luczerua eladó.
Értekezni: Dézsy Baláznál
Batthyány-tér 5/a. szám alatt.

**Legolcsóbb
butor bevásárlási forrás!**

Székely és Réti butorgyára

Marosvásárhely, Fötér 47. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy butorüzletünket, mely Erdély leg-szebb látványossága, egy nagyobb szabású asz-talos műhellyel bővítettük ki és elvállalunk **háló, ebédli, szalon, uriszoba, szálloda és fürdő** berendezések készítését a legutányosabb árak mel-lett Oriási választék: **vas-, és rézbu-torokban, szőnyeg, függöny, ág- és asztalterítőkben, Gyermekek-kocsik és gyermekszékekben.**

Saját kárpitos műhelyünkben elvállaljuk a legfinomabb kárpitos munkák elkészítését és kü-lönösen angol bőrmunkáinkra hívjuk fel a n. é. közönség figyelmét.

Angol bőrgarnitúrák 300 kor. kezdve. Elvállalunk menyasszonyi kelengyék szállítást és készségiel mauntatjuk be gazdag mintagyűjtem-nyünket. — Meghívásra minden vételkötelezett-ég nélkül személyesen oda utazunk a rendelmény fel-vétele végett. — Kérjük a n. é. közönség szíves támogatását és vagyunk kiváló tisztelettel

**Székely és Réti,
butorgyárosok.**

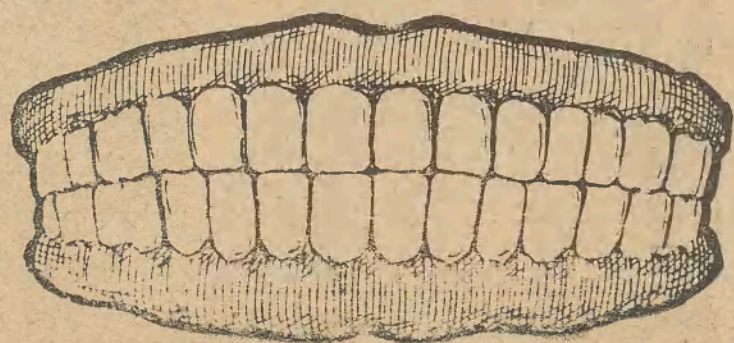
20-30

Szám 9920-903. tlkvi.

Arverési hirdetmény és feltételek.

Dr. Hinkelér Fels Ernő ügyvéd által képviselt Hadnagy Ferencz bardoczi lakós végrehajtónak kiskoru Demeter Sándor és kiskoru Demeter Andor bardoczi lakós végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 71 kor. 89 fillér tőkekövetelés 6 kor. 79 fillér végrehajtási már megállapított valamint jelenlegi 16 kor. 30 fillér és a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. LX. t.-cikk 144. § a alapján és a 146. § értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek, oklándi kir. járásbírószág területén levő a beuczedi 72. számú telekjvben A + 1-10. sorszám alatt felvett ingatlanokból kiskoru Demeter Sándor és kiskoru Demeter Andort illető összesen 25/84 ed rész jutalékra és pedig A + 452., 453. hrsz. ingatlanbeli jutalék 10 kor. 12 fillér, az A + 610. hrsz. ingatlanbéli jutalék 20 kor., A + 905. hrsz. ingatlanbéli jutalék 91 fillér, A + 906. hrsz. ingatlanbéli jutalék 11 kor., A + 970. hrsz. ingatlan 10 kor. 40 fillér, A + 1128. hrsz. ingatlan 19 kor. 50 fillér, A + 1175. hrsz. ingatlanbéli jutalék 2 kor. 3 fillér, A + 1177/1. hrsz. ingatlanbéli jutalék 2 kor. 90 fillér, — a bardoczi 114. számú telekjvben az A + 1-4. sorszám alatti ingatlanokból kiskoru Demeter Sándor és kiskoru Demeter Andort illető összesen 2/24-ed rész jutalékára és pedig az A + 784. hrsz. ingatlanbéli jutalékára 50 fillér, az A + 1097. hrsz. ingatlanbéli jutalékára 6 kor. 20 fillér, A + 1098. hrsz. ingatlanbéli jutalékára 40 fillér, az A + 1176. hrsz. ingatlanbéli jutalékára 1 kor. 64 fillér, — a bardoczi 540. számú tjvben A + 2-4. sorszám alatt felvett ingatlanokból a kiskoru Demeter Sándor és kiskoru Demeter Andort illető 8/21-ed rész jutalékára és pedig A + 901. hrsz. ingatlanbéli jutalékára 96 fillér, A + 904. hrsz. ingatlanbéli jutalékára 18 fillér, az A + 1132. hrsz. ingatlanbéli

Reményi
Frigyes

fogászati műterme
Székelyudvarhely, Kossuth-u. 56.

(Pannajoth-féle ház).

Fogad: délelőtt 8-12 óráig és délután 3-5 óráig.

jutalékára 1 kor. 36 fillér, — a bardoczi 698. számú tjvben A + 1-2. sorszám alatti ingatlanokból kiskoru D meter Sándor és kiskoru Demeter Andort összesen megillető 45/84-ed jutalékára és pedig A + 100/1., 100/2. hrsz. alatti ingatlanbéli jutalékára 13 kor. 43 fillér, — a bardoczi 775. számú telekjvben A + 171. hrsz. ingatlanból kiskoru Demeter Sándor és kiskoru Demeter Andort illető 27/42-ed rész jutalékára és pedig az A + 171. hrsz. ingatlanbéli jutalékára 54 fillér, — az erdőfüle 596. számú telekjvben A + 3315/32. 3316/4. hrsz. alatt felvett ingatlanokból kiskoru D meter Sándor és kiskoru Demeter Andort összesen illető 11/28-ad rész jutalékára és pedig az A + 3315/32. 3316/4. hrsz. alatti ingatlanokból jutalékára 77 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Jelen árveréssel a bardoczi 72. 775 510. 698. sz. tljkvben C 16.1/2.1/4.1/6. és az erdőfüle 596. sz. tljkvben C 1/2 alatt Demeter Andrásné javára be-belevezett élethossziglani hasznélvezeti jog nem érintetik.

Ezen árverés megtartására Bardocz községben határidőül 1910. évi február 14-ik napjának d. e. 9 órája, és Erdőfüle községben 1910. évi február hó 15-ik napja tüzetik ki.

Kir. járásbírószág, mint telekkönyvi hatóság.
Oklándon, 1909. évi szeptember hó 21-én.

Kelemen, kir. albiró.

Szám. 12485-909. tlkvi.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi ref. főtanoda végrehajtónak — dr. Ferenci Gábor és társai végrehajtást szenvedők elleni 11000 korona tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő a patakfalvi I. rész 19. számú telekjvben A + 63. rdsz. 39., 40., 41. hrsz. ingatlan 518 korona, — 64. rdsz. 739. hrsz. ingatlan 9 korona, — 65. rdsz. 959-962., 963/1. hrsz. ingatlan 739 korona, — 66. rdsz. 964., 965. hrsz. 77 korona, — 67. rdsz. 966/1, 967., 968., 969. hrsz. 729 korona, — 68. rdsz. 1037. hrsz. ingatlan 17 korona, — 70. rdsz. 194., 195. hrsz. 1653 kor. — 71. rdsz. 800 hrsz. 149 korona, — 72. rdsz. 812. hrsz. 167 kor., — 73. rdsz. 801. hrsz. ingatlan 7 korona kikiáltási árban, míg a II. rész 63. számú telekjvben A + 1-8. rdsz. közös legelőből végrehajtást szenvedők jutaléka 25 korona kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1910. évi január hó 17-ik napján d. e. 9 órakor Patakfalva község házánál megtartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10 %-át készpénzben vagy ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól.
Székelyudvarhelyt, 1909. december 12-én.

Gyarmathy, kir. törvszéki egyes bíró.

Sz. 775-1909. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járásbírószágnak 1909. évi V. 71/1. sz. végzése következtében Dr. Váro Géza ügyvéd által képviselt az Udvarhelymegyei Gazdasági Egyesület javára 1230 korona s jár. erejéig 1909. évi április hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1000 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák és kocsii nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbírószág 1909. évi V. 71/4 számú végzése folytán hátr. 303 kor. 17 fill. tőkekövetelés ennek 1909. évi december hó 11-ik napjától járó 6% kamatai, és a felmerülő költségek erejéig Székelybetlenfalván 168. szám alatt leendő megtartására 1909. évi december hó 28-ik napjának, délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságokat az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el foguak adtnai.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelyudvarhely, 1909. december hó 12.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

HA még nem járhatja
okvetlen fizesse elő
január elsejével
az elismert legj. magyar napilapot

„AZ UJSÁG”-ot

Megrendelő cím:
„AZ UJSÁG” Budapest
Egyes példányok minden
ujszágelárusítónál kaphatók.

Butor raktár.

Alulírottak a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozzuk, hogy dúsan berendezett butor raktárunkba nagy választék van minden nemű butorokban. Modern, világos, faragott és egyszerűbb teljes berendezések hálók- és ebédliökben. És állandóan kaphatók egyes butor darabok is, töltött butorok, srübel ágyak, garnitúrák, irodaberendezések, ágybetétek (mátrázok), mindenféle szőnyegek, függönyök, draperiák, asztal és ágyterítők, több fajta hajlított székek és mindenféle esztergályos áruk.

Tőlünk vásárolt minden egyes butor-darabért egy évi felelősséget vállalunk, mi elég garancia arra, hogy raktárunkban kizárólag csakis elsőrendű butort árusítunk.

Ez feljogosít arra, hogy kinek butor-szükséglete van raktárunk megtekintését melegen ajánljuk. Teljes tisztelettel:

Balázs Károly és Balásy Mihály.

NAGYENYED-re forduljon minden érdeklődő,
ki sulyt fektet I-rendű fajtisza anyagra

Güymölcsfacsemeték
Sétányfák, Diszcserjék, Tülevelűek, Kerítésnövények

Szőlőoltványok.
(I. sima áru) európai és amerikai sima és gyökeres vesszők. Oktató diszárjegyzék ingyen.

FISCHER és Társai.
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú PORTLAND CEMENTET ajánl olesó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSTLER és GÁBOR czégnél.

MEGJELENT

Udvarhelymegye Földrajza

Vezérkönyv elemi iskolai tanítók számára. Az új miniszteri tantervhez alkalmazkodva, saját rajzaival ellátta és írta SZÁSZ FERENCZ igazgató-tanító.

— Ára 3 korona. —

3 kor. 20 fillér előzetes beküldése mellett megrendelhető: BECSEK D. F. A. könyvnyomdában.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozni van szerencsénk, hogy igen jó minőségű présett szénát tartunk állandóan raktáron. Épp úgy zab, tengeri és mindenféle terményeket jutányos árak mellett árusítunk, valamint napi árak mellett vásárolunk.

Felhívjuk b. figyelmüket különböző áru és minőségű, igen tisztán kezelt hordó és palaczk borainkra, amelyek tisztaságáért feltétlen szavatosságot vállalunk.

Répvágó-, szecskavágó-, Kalmár rosta, Triór és egyéb gazdasági gépekben állandó nagy raktárt tartunk, amelyeket árjegyzéki ár szerint árusítunk, előnyös feltételek mellett.

Ugyszintén a tél folyamán igen jó minőségű kőszénát tartunk raktáron, amely egy métermázsán felül bármely napon jutányos ár mellett kapható.

Kérjük szives pártfogásukat, melyre érdemes lenni legfőbb törekvésünk leendő

Teljes tisztelettel

Székely gazdák szövetkezete.

Eladó házak és telkek.

Vár-utca 16. sz. ház, a mellette levő kert (házhely) — továbbá Bethlen-utca 69. sz. ház, a mellette levő üres telek (házhely), ez utóbbi fele-fele részben, külön-külön is eladók. Értekezhetni DAROCZJ MIKLÓSNÁL.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyított háziszere, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyított kőszénnyel, oszónal és meghűléseknel Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 140 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszer-tárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél. Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elsäbathstrasse 5 neu.

Karácsonyi és újévi ajándékok kiállítása.

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani

Gyermekjátéka-ru bazáromat a ref. kollegium épületében levő üzlethelyiségben

valamint ajándék és diszmiáru, porcellán, üveg, bőr, fém, china ezüst, és nagyválasztéku lámparaktáromat Kossuth-u. főüzletemben mélyen leszállított árak mellett.

Tekintettel raktárom tulzsfaltságára, e ke vező alkalom igénybevetelét kérve, maradtam teljes tisztelettel

Dragomán S. J. Ifj. Dragomán Domokos.

MENETREND.

Érvényes 1909. december 20-ikától.

8512 v. v.	8514 v. v.	8516 v. v.	Állomások és megállóhelyek	8511 v. v.	8513 v. v.	8515 v. v.
447	1047	734	ind. Segesvár	705	453	958
501	×1100	×747	" Fehéregyháza 209 órh.	ind. ×653	×441	×946
×509	×1108	×755	" Búo 211 órh.	" ×646	×433	×938
526	1120	810	" Héjjasfalva	" 637	424	929
540	×1134	×824	" Ujzékely 2 órh.	" ×619	405	×910
550	1144	834	" Alsóbaldogfalva 3 órh.	" 610	355	900
601	1158	845	" Székelykeresztur	" 602	347	852
×609	×1206	×856	" Bőfalva	" ×553	×338	839
620	1217	907	" Kisgalambfalva 7 órh.	" 543	328	828
639	1236	926	" Nagyalambfalva	" 535	320	820
654	1251	941	" Bögöz	" 512	257	757
707	104	954	" Bikafalva 11 órh.	" 500	245	745
723	120	1010	érk. Székelyudvarhely	ind. 445	230	730

Nagy karácsonyi vásár Barcsay Károly férfi és női divat áruházában Székelyudvarhelyt.

Tavaszi és nyári kelmékben:

Mosásban teljesen színtartó kartonok, voalok	ezelőtt 35 kr., most 20 kr.
" " " francia " "	" 38 - 40 " " 25 "
" " " delén utánzat " "	" 50 " " 32 "
" " " francia batiszt " "	" 55 - 60 " " 40 "
Angol zephírek bluzoknak és férfi ingeknek	" 80 - 85 " " 50 - 55 "
Szatinok válogatott színekben, színtartók	" 50 56 " " 35 - 40 "

Őszi és téli kelmékben:

Jó mosható tenniszfledek	ezelőtt 35 kr., most 18 - 20 kr.
" barchetok minden színben	" 35 " " 25 "
" fledek minden színben	" 55 " " 40 "
" francia barchetok m. színb.	" 75 " " 50 "
Erős tartós sima posztók m. színb. 115 cm.	" 75 " " 50 "
Divatos női ruhaposztók m. színb. 120 cm.	" 1.50 " " 1 frt.
Sima, koczkás és csikos posztók 120 cm.	" 2.50 " " 1.50 "
Kosztüm szövetek minden div. sz. 140 cm.	" 3.50 " " 2.75 "

Fenti áruk elsőrendű anyagot tartalmaznak s így a n. é. közönség előtt bevásárlását megtenné, kérem az áruk jóságáról és o'csóságáról meggyőződni sziveskedjék.

2000 darab maradék félárban kapható.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványviz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorbad ellen
Borszéki Főkut, kőszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuviz
Baross, vesebad ellen

Borhegyi, huyhajtó
Boholti, üdítő viz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légsóhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásonfőkut (Saluteris) jód és litheum tartalmu
Répáti, égvényes ásványviz
Székely-Selters, idült gyomorbadok ellen
Sztójkai, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a **természetes ásványviz** gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.

Kapható mindenütt!